

OCENA OBCIĄŻENIA PSYCHICZNEGO

Metoda szacunkowa według Franaszczuk i Gadomskiej.

Oszacowanie obciążenia psychicznego dotyczy każdego etapu procesu pracy: odbioru informacji, podejmowania decyzji i wykonywania czynności.

Według tej metody pełna ocena obciążenia psychicznego wymaga oceny wysiłku psychicznego związanego z obciążeniem informacjami oraz monotonią.

A. OBCIĄŻENIE INFORMACJAMI

- Oceniając wysiłek psychiczny związany z obciążeniem informacjami, należy każdy etap pracy rozpatrywać pod względem: częstotliwości, zmienności, złożoności (kryteria ilościowe) oraz dokładności i ważności (kryteria jakościowe).
- Analizując stanowisko pracy, należy w pierwszej kolejności określić czynności, jakie są wykonywane w czasie zmiany roboczej, a następnie ocenić każdy etap pracy, uwzględniając kryteria ilościowe i jakościowe. Oceny dokonuje się na podstawie tab. 1, zawierającej cząstkowe oceny obciążenia wysiłkiem psychicznym oraz końcową ocenę związaną z obciążeniem informacjami.
- Z przypisanych ocen cząstkowych uzyskanych na podstawie wszystkich przyjętych kryteriów zarówno ilościowych, jak i jakościowych oblicza się średnią dla każdego z wymienionych etapów. Następnie sumuje się uzyskaną średnią i przyrównuje do przyjętej punktacji z tab. 1.

Tab.1. Oceny cząstkowe i ocena końcowa obciążenia wysiłkiem psychicznym związanym z obciążeniem informacjami

Cząstkowe oceny		Kończąca ocena	
obciążenie	punktacja	ocena słowna	punktacja
minimalne	0	minimalna	0
małe	1–5	mała	1– 15
średnie	6–15	średnia	16–30
duże	11–17	duża	31–45
bardzo duże	16–20	bardzo duża	46–60

Tab.2. Czynności uwzględnione w ocenie obciążenia informacjami

Czynności	Etapy procesu pracy		
	odbiór informacji – O	podejmowanie decyzji – D	wykonywanie czynności – R
	źródło informacji	rodzaj decyzji	miejsce oddziaływania
1...			
2...			

Tab.3. Ocena obciążenia informacjami na stanowisku

Kryteria	Odbiór informacji – O	Podejmowanie decyzji – D	Wykonywanie czynności – R
Ilościowe:			
częstość napływu informacji			
zmienność informacji			
złożoność informacji			
Jakościowe:			
dokładność informacji			
ważność informacji			
Średnia:			
$\Sigma O+D+R$			
Ocena końcowa (tab.1)			

B. OBCIĄŻENIE MONOTONIA

W ocenie monotonii rozpatruje się występowanie na danym stanowisku następujących cech procesu pracy:

- jednostajność procesu pracy (rutynowe czynności powtarzane przez większą część zmiany roboczej, proste, nieskomplikowane ruchy wykonywane w narzuconym rytmie),
- jednostajność warunków otoczenia (to samo pomieszczenie przez większą część zmiany roboczej, w otoczeniu tych samych osób, te same elementy wyposażenia i stosowane urządzenia, narzędzia),
- konieczność ciągłego napięcia uwagi (obserwacja sygnałów w oczekiwaniu na pojawienie się ważnej informacji, koncentracja uwagi na małym zakresie pola widzenia, np. monitor, bez możliwości porozumiewania się z sąsiadami lub myślenia o sprawach niezwiązanych z pracą),
- łatwość pracy (nieangażowanie intelektu, zmniejszona potrzeba myślenia i rozumowania)

Występowanie na stanowisku wszystkich czterech cech wskazuje na dużą monotonię, trzy cechy to monotonia średnia, a poniżej trzech – mała – tab. 4.

Tab.4. Ocena monotonii pracy

Liczba zidentyfikowanych elementów	Ocena łączna obciążenia monotonią
4	obciążenie duże
3	obciążenie średnie
2 i mniej	obciążenie małe

Tab.5. Ocena monotonii pracy

Składnik monotonii	tak	nie
jednostajność procesu pracy		
jednostajność warunków otoczenia		
konieczność stałego napięcia uwagi		
łatwość pracy, nieangażowanie intelektu		
Suma zaznaczonych odpowiedzi „tak”		

C. OCENA CAŁKOWITEGO OBCIĄŻENIA PSYCHICZNEGO

Całkowite obciążenie psychiczne na danym stanowisku ocenia się na podstawie słownej **oceny sumarycznej wysiłku psychicznego** (obciążenie informacjami) i oceny **monotonii**.

Jeżeli: $\text{monotonia} < \text{oceny sumarycznej wysiłku psychicznego}$ to CAŁKOWITE OBCIĄŻENIE PSYCHICZNE = ocenie sumarycznej wysiłku psychicznego
Jeżeli: $\text{monotonia} \geq \text{ocenie sumarycznej wysiłku psychicznego}$ to CAŁKOWITE OBCIĄŻENIE PSYCHICZNE jest większe o jeden poziom od oceny sumarycznej wysiłku psychicznego

Tab.6. Ocena całkowitego obciążenia psychicznego

Sumaryczny wysiłek psychiczny (obciążenie informacjami)	Monotonia pracy	Ocena całkowitego obciążenia psychicznego